

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 001-00884

Den 12. maj 2010

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg har i brev af 19. april 2010 stillet følgende spørgsmål nr. 646 (alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Steen Gade (SF).

Spørgsmål nr. 646 (alm. del)

Hvilke undtagelsesbestemmelser i EUs vandrammedirektiv og evt. Natura 2000-direktiver agter regeringen at anvende under gennemførelsen af Grøn Vækst og Grøn Vækst 2.0? I besvarelsen ønskes de konkrete undtagelsesbestemmelser citeret i sin fulde længde. Og vil ministeren angive hvilken begrundelse for undtagelserne regeringen vil benytte, og om der er præcedens eller accept fra EU-kommissionen eller som følge af EF-domme?

Svar

Undtagelsesbestemmelserne i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 4 og 5 lyder:

"4. Fristerne i stk. 1 kan med henblik på en gradvis opfyldelse af målene for forekomster af vand forlænges, under forudsætning af at der ikke sker yderligere forringelse af det pågældende vandområdes tilstand, og følgende betingelser alle er opfyldt:

a) medlemsstaterne afgør, at alle de nødvendige forbedringer i vandets tilstand ikke med rimelighed kan opnås inden for den tidsplan, der er fastsat i nævnte stykke af mindst en af følgende årsager:

- i) der er behov for så store forbedringer, at de af tekniske årsager kun kan gennemføres i faser, der overskrider tidsplanen*
- ii) der ville være uforholdsmæssigt store omkostninger forbundet med en færdiggørelse af forbedringerne inden for tidsplanen*
- iii) de naturlige forhold muliggør ikke en rettidig forbedring af vandforekomstens tilstand*

b) forlængelse af fristen er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt fastsat og forklaret i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13

c) fristforlængelser begrænses til højst to yderligere ajourføringer af vandområdeplanen, bortset fra de tilfælde, hvor de naturlige forhold er af en sådan karakter, at målene ikke kan opfyldes inden for denne periode

d) vandområdeplanen indeholder en oversigt over de foranstaltninger, der kræves i henhold til artikel 11 og anses for nødvendige for gradvis at bringe vandet i overensstemmelse med den krævede tilstand inden udløbet af den forlængede frist, grundene til enhver væsentlig forsinkelse i gennemførelsen af disse foranstaltninger og den forventede tidsplan for deres gennemførelse. En gennemgang af gennemførelsen af disse foranstaltninger og en oversigt over alle yderligere foranstaltninger medtages i ajourføringerne af vandområdeplanen.

5. Medlemsstaterne kan for specifikke forekomster af vand tilstræbe mindre strenge miljømål end krævet i henhold til stk. 1, såfremt disse er påvirket af menneskelig aktivitet, som fastslået i overensstemmelse med artikel 5, stk. 1, eller deres naturlige betingelser er sådanne, at opfyldelse af disse mål er uopnåelig eller forbundet med uforholdsmæssigt store omkostninger, og følgende betingelser alle er opfyldt:

a) de miljømæssige og socioøkonomiske behov, der dækkes af sådanne menneskelige aktiviteter, kan ikke opfyldes med andre midler, som miljømæssigt er en væsentlig bedre løsning og ikke medfører uforholdsmæssigt store omkostninger

b) medlemsstaterne sikrer

- med hensyn til overfladevand, at der opnås den bedst mulige økologiske og kemiske tilstand i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteter eller forureningens karakter

- med hensyn til grundvandsforekomster, at grundvandets gode tilstand ændres mindst muligt i betragtning af de indvirkninger, der ikke med rimelighed kunne være undgået på grund af de menneskelige aktiviteter eller forureningens karakter

c) der sker ikke yderligere forværring af tilstanden for det berørte vandområde

d) fastsættelsen af mindre strenge miljømål er sammen med begrundelsen herfor udtrykkeligt nævnt i den vandområdeplan, der kræves i henhold til artikel 13, og målene revideres hvert sjette år.”

Regeringen har endnu ikke taget stilling til brugen af undtagelsesbestemmelserne.

By- og Landskabsstyrelsen har ikke kendskab til, at spørgsmål om en konkret anvendelse af vandrammedirektivets undtagelsesbestemmelser er blevet forelagt EU-kommissionen eller indbragt for EU-domstolen.

Jf. Grøn Vækst aftalen er der en målsætning om en landbrugsrelateret indsats på 19.000 tons kvælstof i 2015. For de 9.000 tons er der angivet konkrete virkemidler, vådområder, yderligere efterafgrøder, randzoner mv. For de 10.000 tons kvælstof er det både i Grøn Vækst og landbrugspakken (Grøn Vækst 2.0) aftalt, at der skal gennemføres et udredningsarbejde om system med markedsbaserede omsættelige kvoter mm..

Dette system skal udvikles nærmere i et udvalg, der bl.a. skal se på virkemidlernes omkostningseffektivitet, altså hvor meget miljø får vi for pengene. Der skal belyses fordele og ulemper ved et kvotesystem i forhold til alternative virkemidler. Udredningen skal suppleres med analyser af konsekvenserne for beskæftigelsen og udviklingsmulighederne i visse egne af landet, for at få skabt klarhed om konsekvenser af den forudsatte indsats.

Vandplanerne har skabt stor bekymring ude i landet og der er brug for at undersøge, om den foreslåede indsats vil have uacceptable konsekvenser, for eksempel føre til, at der ikke kan drives landbrug i visse egne af landet, som det har været hævdet i debatten.

Analysen skal munde ud i et samlet forslag til at leve op til vandrammedirektivet, herunder forslag til tidsplan for implementering og de anbefalede virkemidlers omkostningseffektivitet. På den baggrund vil regeringen og Dansk Folkeparti drøfte tidsplanen for fremadrettede krav til kvælstofreduktion, herunder muligheden for yderligere anvendelse af vandrammedirektivets undtagelsesmuligheder.

By- og Landskabsstyrelsen har haft foreløbige udkast til vandplaner i teknisk forhøring hos myndighederne bl.a. med henblik på at kvalificere datagrundlaget på områder, hvor kommunerne har ansvaret for indsatsen.

I de foreløbige udkast til vandplaner indgår reduktionsbehov for kvælstof, der er i overensstemmelse med Grøn Vækst aftalen, jfr. ovenfor. I de foreløbige vandplaner er det – med udgangspunkt i vandrammedirektivets forpligtelser – beskrevet, hvorledes indsatsbehovet er beregnet. Indsatsbehovet er udarbejdet på grundlag af modelberegninger, faglig viden og det foreliggende datagrundlag. Af vandplanerne fremgår, hvorledes usikkerheder og tekniske korrektioner er indregnet i fastlæggelse af indsatsbehovet for den første vandplanperiode.

Med anvendelse af usikkerheder og tekniske korrektioner på grund af manglende viden er indsatsbehovet i udkast til vandplanerne fastlagt, så det samlet udgør 19.000 tons kvælstof.

Manglende viden og usikkerheder på modelberegningerne har - i overensstemmelse med vandrammedirektivet - ført til forslag i de foreløbige udkast til vandplaner om udskydelse af dele af indsatsen. De 23 vandområder er på baggrund af vidgrundlag opdelt i V1, V2 og V3-områder.

I V3-områder er det især i de åbne kystvande, hvor Danmark mangler viden om effekten af den eksisterende indsats, betydningen af bidrag fra andre lande og den atmosfæriske belastning.

For de åbne kystvande mangler der både viden om den positive effekt, som den kommende indsats i fjordene vil få, og tilstrækkelig viden til at bedømme, hvor stor betydning den grænseoverskridende og atmosfæriske belastning af kvælstof har for målopfyldelsen i de åbne kystvande.

Også for fjordene og de lukkede kystvande er der knyttet usikkerheder til de eksisterende beregningsmodeller, som der er taget højde for i fastlæggelsen af indsatsen.

Natura 2000-direktiverne har ingen undtagelsesbestemmelser, men alene et krav om, at der på sigt skal opnås gunstig bevaringsstatus for de arter og naturtyper, som betinger udpegning af Natura 2000-områderne. Der er således ingen fast tidsfrist for opfyldelse af målene efter Natura 2000-direktiverne, idet der dog er et krav om, at naturtilstanden skal være stabil eller i fremgang.

Regeringen har med gennemførelsen af Grøn Vækst besluttet, at naturtilstanden skal stabiliseres i de udpegede Natura 2000-områder, og at der desuden skal gøres en særlig indsats for arter og naturtyper, som er særligt truet af tilbagegang. Regeringen vurderer, at dette er i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 6, stk. 1, der ordret lyder således:

"1. For de særlige bevaringsområder iværksætter medlemsstaterne de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket i givet fald kan indebære hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, samt de relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler, der opfylder de økologiske behov for naturtyperne i bilag I og de arter på bilag II, der findes på lokaliteterne."

Karen Ellemann/ Helle Pilsgaard